

ارائه الگوهای احیای ارزش‌های باغ ایرانی در طراحی منظر شهری

مژگان جوادی زاد^۱، سیده مرضیه طبایان^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد هرنند، اصفهان، ایران. Mozghan.javadizad@gmail.com

۲- استادیار، عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد هرنند، اصفهان، ایران. Marzieh.tabaeian1@gmail.com

N

چکیده

در دهه‌های اخیر توسعه شهرنشینی باعث افزایش ساخت و ساز و آپارتمان‌نشینی شد که این امر ناشی از محدودیت زمین شهری بود؛ محدودیتی که خود باعث کمبود فضاهای باز و سبز کافی در شهرها می‌شد. این مسأله سبب توجه برنامه‌ریزان و طراحان شهری به تأمین فضای سبز و فضای عمومی مورد نیاز شهرها گردید. امروزه در بسیاری از شهرها، فضاهایی به عنوان باغ، پارک، فضای سبز و ... ایجاد می‌شود اما طراحی و اجرای آنها معمولاً سلیقه‌ای است و از هیچ مبانی نظری خاصی در عرصه باغ‌سازی استفاده نمی‌شود. با توجه به طراحی بوستان‌ها و پارک‌های معاصر می‌توان به این نکته پی برد که جامعه ایران خود به عنوان تمدنی اصیل ایجاد کننده باغ بوده و دارای سبکی مهم در باغ‌سازی در جهان است، اکنون فاقد روشی جدید برای طراحی باغ و پارک می‌باشد. در این روش جدید می‌توان از باغ‌سازی ایرانی الگو گرفت. پس ضروری است که ابتدا این پدیده منحصر به فرد به درستی شناخته شود و سپس بر اساس الگوهای باغ ایرانی معیارهایی برای طراحی فضاهای سبز مدرن تبیین گردد؛ معیارهایی که با زندگی امروز بشر تناسب داشته و قابل اجرا باشند. این پژوهش در راستای تدوین ضوابط طراحی منظر بر اساس الگوی باغ ایرانی انجام گرفته و علاوه بر اینکه تلاش دارد باغ ایرانی را معرفی کند، در پی یافتن ویژگی‌های خاص آن در طراحی منظر است. لذا در سه مرحله شامل شناخت، تحلیل و نتیجه‌گیری تنظیم شد. در این راستا از روش تجزیه و تحلیل کیفی جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات و استنتاج از داده‌ها استفاده شد.

واژه‌های کلیدی: الگوی باغ ایرانی، فضای سبز، طراحی منظر، سبک باغ‌سازی

۱- مقدمه

کلیه بناهای تاریخی در طی حیات خود بنا بر نوع کاربریشان پاسخگوی بخشی از نیازهای مردم بوده‌اند. گروهی از این بناها در طی زمان و با تغییر نحوه زندگی انسان‌ها، کارکرد خود را از دست دادند و به مکان‌هایی متروک تبدیل شدند. برخی از آنها هم مستندسازی شده و مورد حفاظت کالبدی قرار گرفتند. این در حالی است که اگر این بناها طبق مناسب‌ترین فعالیت رایج در زندگی معاصر بازسازی شده و مورد استفاده قرار گیرند همچنان پایدار مانده و الگوی آنها حفظ خواهد شد. تجدید بنا نیازمند اقداماتی است که حیات مجدد را به بنا بازگرداند. این اقدامات اکثراً کالبدی-فضایی هستند و باعث حذف یا اضافه نمودن بخش‌هایی به بنا می‌شوند بدون اینکه به هیبت آن خدشه‌ای وارد کنند [۱].

باغ‌های تاریخی ایران از جمله این میراث تاریخی هستند ولی به استثنای برخی مطالعات و برنامه‌های حفاظت کالبدی، هیچ‌گونه فعالیتی برای معاصرسازی الگوی باغ ایرانی صورت نگرفته [۱] که باعث می‌شود پایداری بنا با آسیب مواجه گردد. با توجه به مطالب فوق، پژوهش حاضر تلاشی برای بررسی خصوصیات و مشخصه‌های عمومی باغ‌های ایرانی و قابلیت تطبیق الگوی باغ‌های تاریخی ایرانی برای طراحی منظر شهری است.